OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Tiedeasiainneuvos Soili Vasikainen

ASIANTUNTIJALAUSUNTO
9.11.2021

Eduskunnan verojaostolle

HE 186/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennyksestä verovuosina 2021–2025 annetun lain sekä varainsiirtoverolain 56 c §:n muuttamisesta

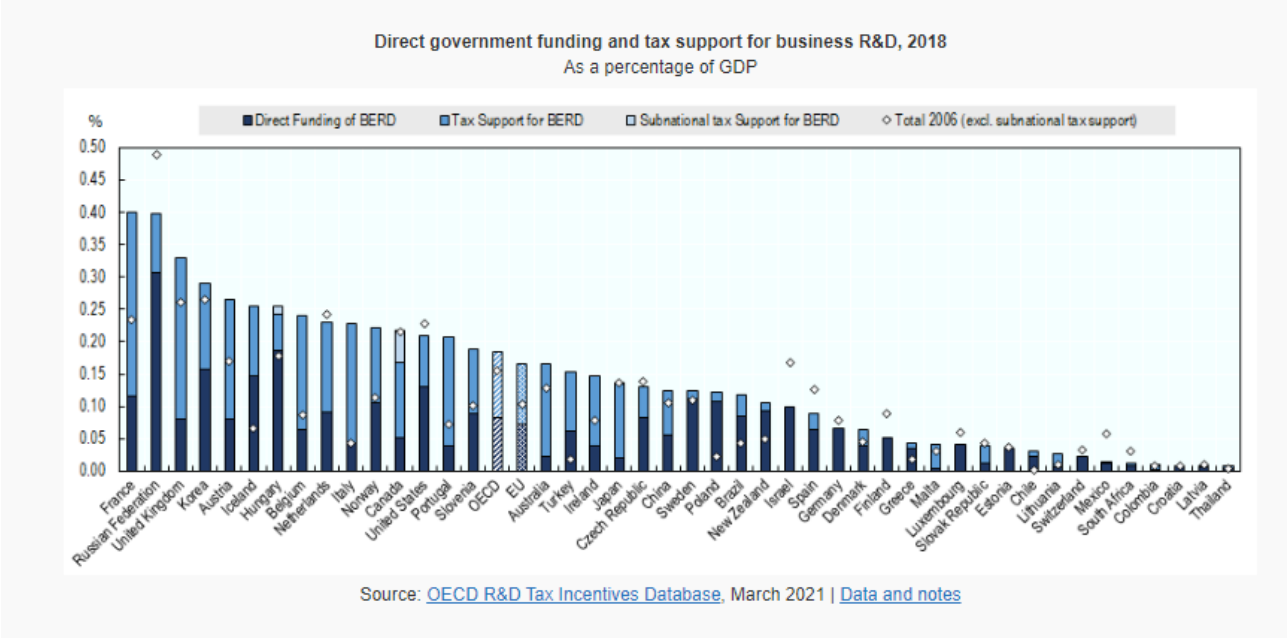
Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa asiantuntijalausuntonaan seuraavaa:

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää kannatettavana esitystä tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennyksestä verotuksessa verovuosina 2021-2025.

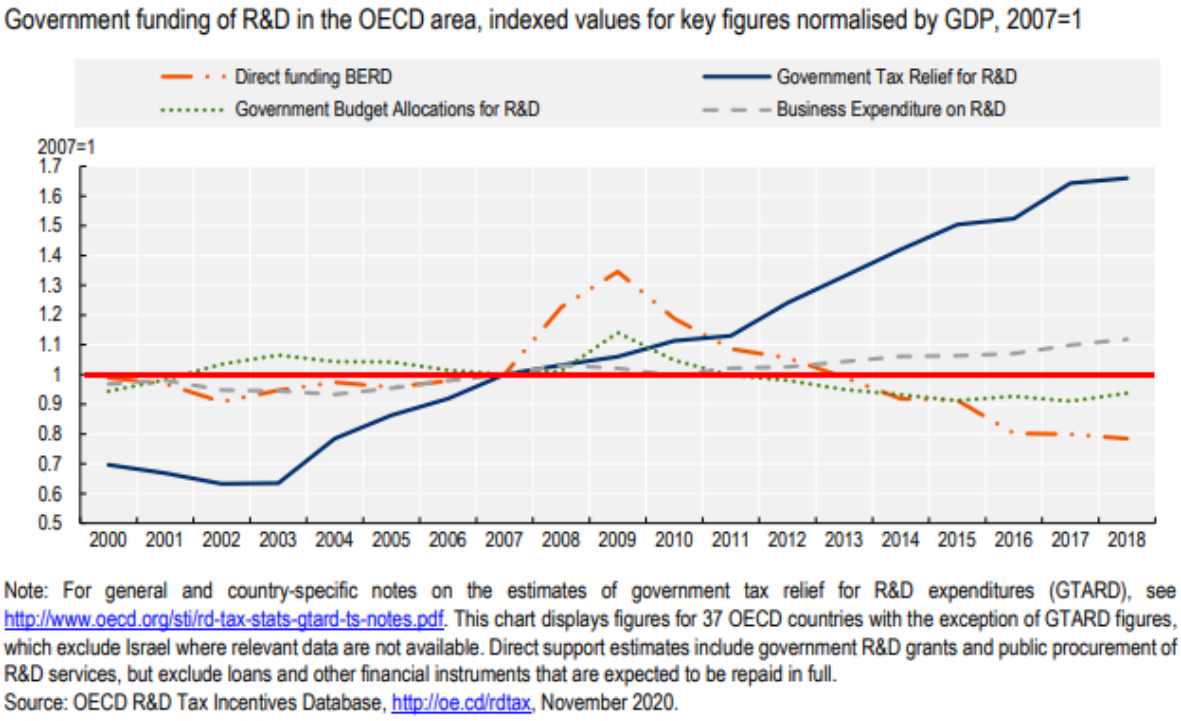
Tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisäverovähennys on tärkeä lisä T&K-kannusteisiin huolimatta siitä, että sen vaikutukset saattavat jäädä vähäisiksi, koska lisävähennyksen perusteena on yksinomaan verovelvollisen tutkimus- ja tiedonlevittämisorganisaatiolle suorittama tutkimus- ja kehittämistoimintaan liittyvä alihankintalasku. Myös vähennykselle asetettu alaraja saattaa rajata erityisesti pieniä yrityksiä vähennyksen hyödyntämisen ulkopuolelle. Vuoden 2021 alusta lukien käyttöön otetusta T&K-verovähennyksestä ei vielä ole kertynyt riittävästi kokemusta, jotta sen merkitystä voitaisiin laajasti arvioida tai tehdä tarkkoja oletuksia vähennyksen prosenttiosuuden kasvattamisen merkityksestä.

Suomessa on perinteisesti painotettu suoria T&K-tukia yrityksille. Tässä suhteessa Suomi poikkeaa sekä EU:n muista jäsenmaista, että OECD-maista. Niissä on jo 10 vuoden ajan ollut keskeisenä trendinä siirtyminen T&K-rahoituksessa suorista yritystuista välillisiin tukiin ja erityisesti verotukiin. T&K-verovähennyksen jatkaminen ja kasvattaminen auttavat Suomea osaltaan seuraamaan tätä kehitystä. Muiden maiden tutkimus- ja kehittämistoiminnan verotukia vertailtaessa tulee kuitenkin huomioida se, että verotuet ovat aina osa suurempaa kansallisen verotuksen ja muun lainsäädännön viitekehystä, jolloin pelkästään yhden elementin arviointi tai vertailu ei välttämättä anna oikeaa kuvaa kyseisen elementin vaikutuksista tai toiminnasta.

T&K-rahoituksen kokonaisuuden kannalta on eduksi, että käytössä on sekä suoria että epäsuoria yritystukia. Suorat tuet kohdistuvat valikoituihin hankkeisiin ja silloin on mahdollisuus valita korkean yhteiskunnallisen tuoton tuovat hankkeet. Korkean yhteiskunnallisen tuoton hankkeet ovat usein perustutkimusta. Suorat tuet on mahdollista kohdentaa esimerkiksi suuria yhteiskunnallisia haasteita ratkaiseviin hankkeisiin. Näiden hankkeiden toteuttajat voivat olla julkisen sektorin toimijoita tai yrityksiä. Verokannustimet sen sijaan kohdistuvat sinne, missä yksityinen tuotto on korkein (riippumatta yhteiskunnallisesta tuotosta). Soveltava tutkimus ja tuotekehitys kuuluvat usein tähän ryhmään. Verovähennykset voivat kohdistua myös sellaisiin hankkeisiin ja yrityksille, jotka eivät saisi suoria yritystukia.

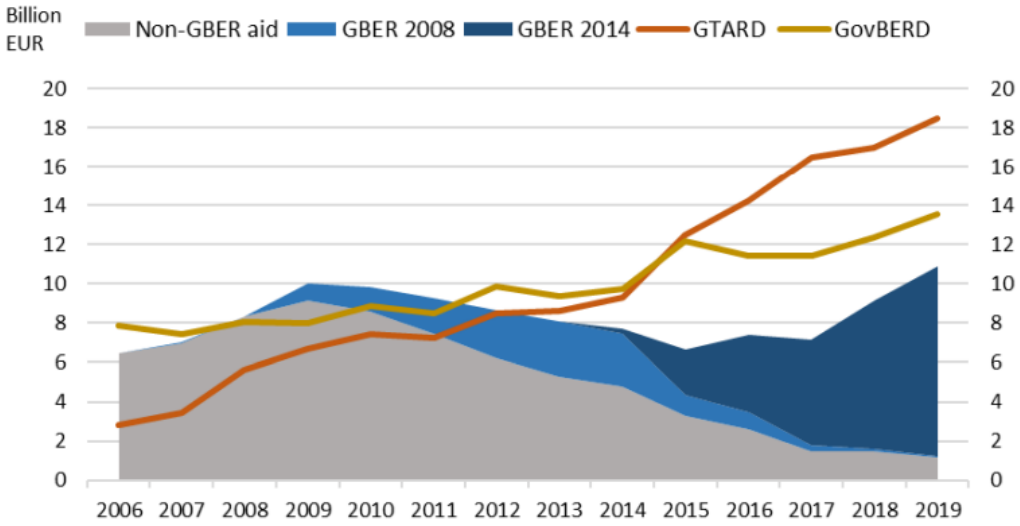
Kuva 1: *Suorat tuet ja verotuet yritysten T&K-toimintaan eräissä OECD-maissa v. 2018*

Kuva 2*: Julkisen T&K-tuen kehittyminen tukimuodoittain OECD:n alueella 2000-2018*

EU27-alueella julkinen tuki yritysten T&K-toimintaan on siirtynyt notifioidusta tuesta kohti ryhmäpoikkeusasetuksen mukaista tukea ja erityisesti T&K-verotukiin 15 vuoden tarkastelujaksolla.

Non-GBER = notifioitu tuki, GBER = ryhmäpoikkeusasetuksen mukainen tuki, GTARD = verotuki, GovBERD = valtion tuki yritysten T&K-toimintaan

Kuva 3*: Julkisen T&K-tuen kehittyminen EU27-alueella tukimuodoittain 2006-2019. Lähde: OECD*